

1. Johdanto

Kalastonhoitomaksukertymä ei tule vastaamaan sille asetettuja odotuksia. Tämä tulee osaltaan vähentämään kalatalouden rahoitusta. Kalastuksenvalvonnan avulla voidaan osaltaan ylläpitää lupamaksukertymiä. Tämä näkyvät sekä valtion kalastonhoitomaksuissa että osakaskuntien omassa lupamyynnissä. Lisäksi kalastuslain muutokset ja uudet asetukset ovat lisänneet kalastuksenvalvonnan neuvonnallista tarvetta, mikä tulee ottaa huomioon seuraavina vuosina valvonnan käytännön toteutuksessa.

Kalastuksenvalvonta tulee olemaan pitkälti osakaskuntien omien valvojien varassa. Valvojien ja resurssien rajallisuuden takia olisi suositeltavaa, että osakaskunnat sopivat myös yhteisistä valvonnoista. Kalatalousalueen valvojilla on valtuutus toimia koko kalatalousalueen vesillä.

Heinolan kalatalousalueella kalastus on painottunut hyvin pitkälti Ruotsalaiselle ja Konnivedelle sekä niiden väliin jäävään Jyrängönvirtaan. Erityisesti Heinolan kaupungin vesialueilla kalastus on runsasta. Myös alueen koordinoiman tehovalvonnan painopiste tulee siten olla näillä alueilla. Muita alueen merkittäviä vesistöjä ovat mm. Ala-Rääveli, Ylä-Rääveli ja Enonvesi. Virtavesistä valvonnan kannalta oleelliset ovat Jyrängönvirta, Imkoski, Kuorekoski ja Seppälänjoki.

2. Yleiset tavoitteet ja painopisteet

Kalastuksenvalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että lakisääteisiä ja kalatalousalueen tai osakaskuntien sääntöjä ja rajoituksia noudatetaan. Tehokkaalla valvonnalla voidaan vähentää luvaton kalastusta, nostaa sekä paikallisia että valtion lupatulokertymiä ja osaltaan lisätä kalastuksen kestävyyttä. Lisäksi valvonnan yhteydessä voidaan kerätä tietoa kalastuksen tyypillisistä piirteistä, kuten käytetyistä pyyntimuodoista tai pyyntipaineesta eri alueilla.

Kalatalousalueella tapahtuva valvonta koostuu pääasiassa alueen ja osakaskuntien valtuuttamien valvojien tekemästä, pitkälti talkooluontoisesta valvonnasta sekä ostopalveluna hankituista tehovalvontaiskuista. Erityisesti alueen koordinoiman tehovalvonnan järjestämistä varten on tunnistettava alueen kalastuksen erityispiirteet, kuten suosituimmat pyyntisesongit ja -alueet sekä tärkeimmät kalalajit (myös rapu).

2.1. Tiedotus

Suuri osa valvonnan tehokkuudesta perustuu sen ennaltaehkäisevään vaikutukseen. Tämän vuoksi tavoitteena on myös valvonnan näkyvyys esim. perinteisen median kautta. Erityisesti valvontakauden alussa pyritään ottamaan valvontakäynneille mukaan median edustajia. Lisäksi toiminnasta tiedotetaan myös sosiaalisen median kautta, koska se saavuttaa valtavan määrän ihmisiä erittäin nopeasti.

Huomiota kiinnitetään myös havaituista puutteista tiedottamiseen, jonka yhteydessä myös tietoa oikeista käytännöistä voidaan jakaa. Näkyvyyttä pyritään lisäämään myös kiinnittämällä tarkistettuihin ja moitteettomiin pyydyksiin valvojan terveiset ”pyydyksenne on tarkastettu” –merkillä.

Yleisesti hyvänä toimintatapana voidaan pitää myös sitä, että valvontakäynneillä pyritään tapaamaan kasvokkain mahdollisimman useita kalastajia. Tällöin tieto valvonnasta leviää paikallisesti ja samalla voidaan jakaa tietoa kalastukseen liittyvistä säännöistä, neuvoa kalastajia ja ohjata toimintaa haluttuun suuntaan.

2.2. Yhteistyö

Kalatalousalueen koordinoima tehovalvonta pyritään tekemään aina yhteistyössä osakaskuntien kanssa. Valvontakäynneille on lähtökohtaisesti hyvä ottaa mukaan kyseisen vesialueen omistajan edustaja. Lisäksi erityisesti kalastusoppaiden ja kaupallisen kalastuksen suhteen valvonnan ja alueellisten ELY-keskusten välillä on syytä pitää hyvä keskusteluyhteys.

Valvonnassa pyritään tekemään tarvittaessa yhteistyötä myös poliisin kanssa. Erityisesti vaikeissa tapauksissa, joissa valvojan valtuudet loppuvat kesken tai turvallisuus on uhattuna, on turvauduttava poliisin apuun.

2.3. Uhanalaisten lajien korvausarvot

Uhanalaisille kalalajeille säädettiin kalastuslain (379/2015) 119 §:n (menettämisseuraamus) nojalla korvausarvot, jotka tulivat voimaan 17.5.2019 (Taulukko 1). Korvausarvot säädettiin Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, josta on löydettävissä myös muut, kuin alla olevassa taulukossa esitetyt korvausarvot. Korvausarvo tuomitaan menetettäväksi valtiolle, jos on **ottanut saaliiksi** uhanalaisen kalalajin, joka on

- 1) pyydetty kielletyllä kalastustavalla, pyyntimenetelmällä tai kalastusvälineellä
- 2) pyydetty alueelta, jolla kalastus on kielletty tai sitä on rajoitettu
- 3) pyydetty rahoitusaikana
- 4) ali- tai ylimittainen (kaloille voidaan säätää paikallisesti lakisääteistä tiukemmat pyyntimitat).

Menettämisseuraamus koskee siis vain saaliiksi otettuja, uhanalaisia kalalajeja, jolle kalastusasetuksessa korvausarvo on erikseen määritetty. Pyydykseen jäänyt uhanalainen tai ali-/ylimittainen kala tulee aina vapauttaa välittömästi elävänä tai kuolleena.

Heinolan kalatalousalueella erityistä huomiota tulee kiinnittää rasvaevälliseen taimeneen, joka on kokonaan rauhoitettu. Nämä taimenet tulee siis aina vapauttaa ja jokaisesta saaliiksi otetusta yksilöstä tehdään rikosilmoitus, mikäli sellainen valvonnan yhteydessä tavataan. Rasvaeväleikattujen taimenten ja järvilohien kohdalla korvausarvot tulevat kyseeseen aina, jos yllä luetelluista kohdista 1-4 joku täyttyy. Lisäksi on hyvä huomata ankeriaan rauhoitusaika 1.10.-31.1. Tällöin ankeriaan saaliiksi ottaminen on kiellettyä.

Taulukko 1. Heinolan kalatalousaluetta koskevat kalalajien korvausarvot.

Laji	Korvausarvo
Taimen (rasvaevällinen) (leveyspiirin 67 eteläpuolella)	2440 €
Taimen (rasvaeväleikattu) (leveyspiirin 67 eteläpuolella)	260 €
Järvilohi (muualla kuin Vuoksen ja Hiitolanjoen vesistöissä)	280 €
Harjus (leveyspiirin 67 eteläpuolella)	300 €
Ankerias	3510 €
Nahkiainen	100 €
Jokirapu	50 €

2.4. Valvonnan määrä ja tarpeet

Kalatalousalueen (ent. kalastusalue) ns. tehovalvonnan määrä on vuositasolla ollut n. 25-35 h. Valvonnan tarve on lisääntynyt osittain jo siksi, että uuden kalatalousalueeseen liitettiin vesialueita, jotka eivät alueeseen ennen kuuluneet. Näistä merkittävimmät ovat Ruotsalaisen vesialueet Tornionsalmesta Kalkkisten siltaan sekä Ylä-Rääveli ja Enonvesi. Siksi alueen valvonnan määrän olisi jatkossa hyvä olla 35 tunnin vuositasolla tai sen yli. Lisäksi, mikäli erityiskohteilla (lähinnä virtavedet) ilmenee ongelmia, kuten toistuvaa salakalastusta tai muuta sääntöjen noudattamattomuutta, niiden valvontaan olisi tarpeen panostaa erikseen.

Osakaskuntien oma valvonta on niin hajallaan ja vaihtelevaa, että sen määrän arviointi on käytännössä mahdotonta. Osakaskuntien valvontaa olisi syytä lisätä, mutta koska suuri osa osakaskunnista ei maksa valvojilleen suoritetusta valvonnasta, ei valvojilta ole yleensä voitu varsinaisesti vaatia aktiivisuutta. Valvojille on joissain tapauksissa annettu korvauksena kalastuslupia tai maksettu pieni valvontakäyntikohtainen korvaus.

3. Toteutus Heinolan kalatalousalueella

3.1 Tärkeimmät järvet

Valvonta pyritään toteuttamaan tärkeimmillä järvillä niin, että kalatalousalueen koordinoimat tehostetut käynnit kohdennetaan kauden alkuun ja sen jälkeen tietyille alueille tärkeimpien pyyntimuotojen mukaisesti (Taulukko 2). Osakaskuntien omaa valvontaa tulisi suorittaa myös kalastusalueen valvojien käyntien välissä. Ruotsalaiselle ja Konnivedelle olisi pyrittävä tekemään kauden aikana vähintään 2-3 valvontakierrosta, kaikkein suosituimmille alueille mahdollisesti enemmänkin. Ala- ja Ylä-Räävelillä sekä Enonvedellä voitaisiin käydä esimerkiksi avovesikauden tai rapukauden alussa ja mahdollisesti syksyllä, jos näyttää, että pyyntiä on silloin paljon.

Taulukko 2. Heinolan kalastusvalvonnan kannalta tärkeimmät sesongit ja niiden erityispiirteet.

Järvi	Valvonnan painopisteet	Valvonnassa huomattavaa
Ruotsalainen ja Konnivesi ml. jyrängönvirta	Verkkopyynti läpi kauden Vapakalastus kaupungin alueella	Ravustus suosittua ja tyypillisesti eniten ongelmia Kaupungin luvat virta-alueella, Kymen-Ruotsalaisen yhtenäislupa
Ala-Rääveli	Rapukauden alku Muikunpyynti	Pyynti sesonkien ulkopuolella vähäistä
Ylä-Rääveli ja Enonvesi	Rapukauden alku Muikunpyynti	Painotettava mielellään lomakaudelle tai sen loppuun Pyynti sesonkien ulkopuolella vähäistä

Kalatalousalueen valvontakäynnit pyritään tekemään osakaskuntien valvojien tai muiden edustajien kanssa. Mukana olevalla osakaskunnan edustajalla ei välttämättä tarvitse olla kalastusvalvojan valtuuksia.

Myös muilla järvillä voidaan tehdä kalatalousalueen valvontaa, mikäli vesialueen omistajat sitä erikseen pyytävät. Säännölliseen tehovalvontaan ei resurssien vähäisyyden vuoksi voida varautua, joten käynnit on järkevää kohdistaa erikseen esiintyviin ongelmatapauksiin. Osakaskunnat voivat myös kysyä muuta apua ja neuvoja valvontaan liittyen kalatalousalueen kautta.

3.2. Erityiskohteet

Erytyislupa- ja monet rauhoitusalueet ovat valvonnan osalta pitkälti osakaskuntien oman valvonnan varassa. Kalatalousalueen koordinoimaa valvontaa tulee kuitenkin tehdä keskeisimmillä kohteilla ja erityisesti, mikäli ongelmia ilmenee. Tärkeimmillä koskilla ja koskireiteillä tulisi tehdä valvontaa läpi vuoden, mutta erityisesti syysrauhituksen aikana. Myös alueen valvonnan painopisteen tulisi olla syysrauhituksen ajalla. Kalatalousalueen valvojat osallistuvat kohteiden valvontaan myös ongelmatapauksissa tai osakaskuntien erillisestä pyynnöstä. Keskeisimmät erityiskohteet on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Heinolan kalatalousalueen keskeisimmät virtavesikohteet ja niiden valvonnan erityispiirteet.

Kohde	Valvonnan painopisteet	Valvonnassa huomattavaa
Jyrängönvirta	Syysrauhitus 1.9.-31.11. Vapakalastajat	Erytyislupa-alue, Heinolan kaupunki myy lupia Kaupungilla on ollut omaa valvontaa
Imkoski	Taimenen kutuaika	Kalastus kielletty ympäri vuoden
Kuorekoski	Taimenen kutuaika	Kalastus kielletty ympäri vuoden
Seppälänjoki	Taimenen kutuaika	Kalastus kielletty ympäri vuoden

3.3. Osakaskuntien oma valvonta

Jotta valvonnan teho säilyisi läpi kauden, tulee myös osakaskuntien omien valvojien harjoittaa omaehtoista valvontaa. Rutiinia ja neuvoja valvontaan osakaskuntien valvojat saavat osallistumalla kalatalousalueen

valvontakäynneille tai kysymällä neuvoa alueen valvojilta ja Hämeen kalatalouskeskukselta. Ongelmatilanteissa on myös suositeltavaa ottaa yhteyttä edellä mainittuihin tahoihin.

Erityisesti oman osakaskunnan vesillä valvontaa tehdessä tulee kiinnittää huomiota toiminnan esteellisyyteen. Läheisten pyydyksiin tai kalastukseen ei valvoja saa hallintolain mukaan puuttua. Suositeltavaa olisikin, että valvonnassa on mukana aina vähintään 2 valvojaa. Vaihtoehtoisesti estynyt valvoja voi myös ottaa yhteyttä kalatalousalueen valvojiin.

Kuten jo johdannossa mainittiin, olisi hyödyllistä sopia myös osaskuntien rajat ylittävää valvontaa. Toisinaanottuna yksittäisille valvojille olisi saatava valtuutus valvontaan useamman osakaskunnan alueelle. Tämä helpottaisi tilannetta erityisesti alueilla, joilla valvojista on puutetta.

4. Valvojan vaatimukset

Kalastuksen valvojiksi voidaan valtuuttaa vai kalastuksenvalvojan kokeen läpäisseitä henkilöitä, joilla on kalastuksenvalvojan kortti. Valvojiksi tulee valita rauhalliseen käytökseen ja asiakaspalveluun taipuvaisia henkilöitä. Liiallinen virkaintoisuus voi kääntää yleisön asenteet kalastuksenvalvontaa vastaan. Kaikki valvontatilanteet ovat asiakaspalvelutilanteita ja niissä toimitaan ystävällisesti ja maltillisesti. Mikäli valvoja ei valtuuksiensa puitteissa pysty asiaa käsittelemään, on otettava yhteys poliisiin. Vesillä liikuttaessa tärkein tekijä on aina oma ja muiden turvallisuus, eikä valvonnan takia kenenkään tule näitä vaarantaa.